

ХІІІ СКОВОРОДИНІВСЬКІ ЧИТАННЯ

4-5 жовтня 2007 року в Переяслав-Хмельницькому педуніверситеті імені Григорія Сковороди проходили чергові, тринадцяті, Сковородинівські читання. Читання були присвячені 285-річчю від дня народження Григорія Савича та стали логічним продовженням відзначення 1100-річчя від першої літописної згадки міста Переяслава, з яким тісно пов'язана творчість і доля великого мислителя XVIII ст. Спів організатори — Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, Інститут літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України, Інститут філософії імені Г.С.Сковороди НАН України, Центр Сковородинознавства педуніверситету, Національна асоціація українознавців, Всеукраїнське товариство “Просвіта” ім. Т.Шевченка, Національний історико-етнографічний заповідник “Переяслав”, Переяслав-Хмельницька міська рада. Конференція зібрала у древньому Переяславі літературознавців, філософів, педагогів майже з усіх куточків України — Донецька, Житомира, Івано-Франківська, Кам'янця-Подільського, Києва, Луганська, Львова, Одеси, Ізмаїла, Сковородинівки (Харківська обл.), Слов'янська (Донецька обл.), Черкас, Чернігова, Чорнух (Полтавська обл.). Долучилися до роботи читань і виступили з доповідями директори Інституту літератури імені Т.Г.Шевченка НАН України акад. НАН України *М.Жулинський*, Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України акад. НАН України *М.Попович*, Національного історико-етнографічного заповідника “Переяслав” *М.Сікорський*; поет, лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка *І.Драч*; чл.-кор. УАН у Нью-Йорку *Д.Тетерина-Блохина* (Мюнхен).

Конференція розпочалася з вітального слова до учасників наукового зібрання ректора Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди чл.-кор. АПН України *В.Коцюра*, покладанням квітів до пам'ятника Г.С.Сковороді. Учасники конференції почули виступи заступника Переяслав-Хмельницької міськради з гуманітарних питань *Д.Мазохи*, академіків НАН України *М.Жулинського* та *М.Поповича* (презентував власну монографію “Григорій Сковорода: філософія свободи” — К., 2007), керівника Центру Сковородинознавства *М.Корпанюка*.

Усього працювало чотири наукові секції — філософська, дві філологічні та педагогічно-методична. Цьогорічна конференція стала наступним кроком в осмисленні ключових проблем запровадження доктрин науково-християнського вчення в сучасне складне, суперечливе й морально кволе життя як приклад для наслідування та каталізатор для наступних розробок у науці та літературній творчості. Про це свідчить і назва двотомного збірника її матеріалів — “Григорій Сковорода — духовний орієнтир для сучасності” (відп. ред. М.Корпанюк), примірники якого отримали на руки автори статей до пленарного засідання. Так, *В.Шевченко* (Київ) у своїй доповіді на тему “Святе Письмо і творчість Григорія Сковороди” зупинився на вагомості християнських канонів у світовідчутті Великого Просвітника і необхідності інтенсивнішого їх запровадження в сучасне життя; *М.Кашуба* (Львів) у доповіді “Розуміння творчості в філософії Григорія Сковороди” — на понятті творчості і її вагомості для досягнення людиною щастя. Пожвавлена цікавістю і надалі спостерігається до етичних студій Григорія Савича у виступах дослідників філософської секції *С.Рика* (Переяслав) “Вчення Г.С.Сковороди про етику педагога і вченого”; *О.Кравченко* (Переяслав) “Преображення особистості як основа етичного вчення Г.С.Сковороди”; *О.Сирцова* (Київ) зупинилася на аналізі апокрифічного образу Ісуса Христа у творчому доробку Григорія Сковороди, а *К.Якушко* (Київ) запропонувала тему “Мистецтво “життя у мові” в творчості Г.С.Сковороди: деякі аспекти проблеми”; *Д.Дудко* (Сковородинівка) — “Григорій Сковорода і народні ереси манихейського походження”; *М.Карп'юк* (Переяслав) — “Духовний досвід Г.С.Сковороди в контексті проблем людини і людства ХХІ століття”; *В.Тимків* (Київ) — “Богословські аспекти у філософії Григорія Сковороди”; *О.Вдовина* (Київ)

– “Есталогічна проблематика у “Слові в неділю про Лазаря і багача” Теофана Прокоповича”; *Н.Гаврилюк* (Київ) – “Порядок як основа світобудови у вченні Г.С.Сковороди”; *О.Сироїд* (Львів) – “Апокрифічний Христос Григорія Сковороди”. *М.Скринник* (Львів) розглянув питання “Філософія Григорія Сковороди і німецький романтизм: паралелі та аналогії”, *Є.Харьковщентко* (Київ) – “Разговор о премудрости” Григорія Сковороди: спроба систематизації софійного вчення у вітчизняній філософії”; а *Ю.Харьковщентко* (Київ) розглянув “Концепцію “сродної праці” Григорія Сковороди в ідеї християнської республіки”. *С.Бондар* (Київ) запропонував доповідь “Образ промислу в православній філософії в Давній Русі та в історіософських побудовах Г.С.Сковороди”, а *В.Білодід* (Київ) – “Христологію Григорія Сковороди”. *І.Стогній* (Переяслав) виголосив доповідь “Григорій Сковорода про свободу і духовність особистості”. *Я.Стратій* (Київ) запропонувала аналіз і переклад сучасною українською мовою “Трактату про душу” Інокентія Гізеля.

Особливістю цьогорічних XIII Сковородинівських читань у Переяславі-Хмельницькому стала посилена увага літературознавців до компаративного вивчення зв'язку поетики творів Сковороди з доробком національних і зарубіжних письменників. У філологічній секції виступили *К.Борисенко* (Київ) з доповіддю “Способи поєднання художнього і нехудожнього письма в богословсько-полемічному трактаті Дмитра Туптала “Розыск о раскольниковской брынской вірі”. *М.Сулима* (Київ) проаналізував поему О.Іваха “Український мудрець Сковорода”. *М.Булда* (Чорнухи) висвітлив тему “Григорій Сковорода в дослідженнях і творчості земляків” з Чорнущини, а *М.Васьків* (Кам'янець-Подільський) – “Опозиції й антиномії роману Валер'яна Поліщука “Григорій Сковорода”; *Л.Гнатюк* (Київ) – “Мовні погляди Григорія Сковороди”; *К.Каплюк* (Переяслав) – “Образ філософа-борця у творчості Романа Іваничука”, *С.Луцій* (Київ) – “Філософські ідеї Григорія Сковороди в прозі Валер'яна Підмогильного”. *Є.Прісовський* (Одеса) виступив з доповіддю “Україна і світ у симфонії Павла Тичини “Сковорода”; *О.Парицький* (Кам'янець-Подільський) – “Сковородинські думки” Володимира Підпалого: екзистенційний вибір поета”, а *О.Свиріденко* (Переяслав) – “Проблема щастя у творчості Григорія Сковороди та Олекси Стороженка”. *Л.Тарнашинська* (Київ) запропонувала доповідь “Кордоцентрична концепція Григорія Сковороди та Памфила Юркевича як філософська й етична основа типології шляху в творчості українських шістдесятників”. Молоді дослідниці *К.Чегаринська* (Одеса) запитилася на темі “Народні моральні засади в “Сковородіані” Івана Драча”, а *С.Чорнобильська* (Слов'янськ) – “Орнаменталізм у творчості Григорія Сковороди”, *Т.Шевчук* (Ізмаїл) – “Принципи універсалізму в поезії Митрофана Довгалевського “Сад поетичний”.

Переяславські Сковородинознавчі читання знаходять відгук у вчених різних міст України. Так, *Т.Александрович* (Черкаси) запропонувала тему “Етимологія імені у прозі Григорія Сковороди”; *Т.Белімова* (Київ) – “Щастя як онтологічна категорія в прозі Григорія Сковороди та Віктора Домонтовича”; *А.Біла* (Донецьк) – “Сковородинівський код у дискурсі шістдесятництва (на матеріалі творчості Василя Стуса)”; *П.Білоус* (Житомир) – “Архетипна символіка у творчості Григорія Сковороди”; *О.Казанжи* (Київ) – “Філософія серця” Григорія Сковороди у творчій інтерпретації Василя Капніста на засадах естетики передромантизму”; *Б.Крива* (Львів) – “Герменевтика в сенсі Григорія Сковороди”; *І.Лімборський* (Черкаси) – “Позиція “аутсайдера” в літературній спадщині Григорія Сковороди та європейський контекст”; *В.Погребенник* (Київ) “Світові образи” у творчості Григорія Сковороди”, *В.Подрига* (Переяслав) – “Філософія серця” Григорія Сковороди в художній інтерпретації В.Наріжного, О.Сомова, А.Погорільського”; *Г.Синьоок* (Черкаси) – “Григорій Сковорода в житті і творчості Леоніда Первомайського та Арсенія Тарковського: типологічні студії”; *В.Соболь* (Варшава) – “До проблеми теорії та практики перекладу поезії Григорія Сковороди польською мовою”; *Д.Тетерина-Блохина* (Мюнхен) – “Григорій Сковорода і Тарас Шевченко: ідейно-стилістичні елементи в творах”; *Л.Шевченко-Савчинська* (Київ) – “Тлумачення поняття “здорової душі” Григорієм Сковородою (на матеріалі листів до Михайла Ковалинського)”; *М.Трофимук* (Львів) – “Перша друкована поема про Україну: українська латиномовна література до і після Сковороди”; *О.Трофимук* (Львів) – “Латиномовні вірші Пилипа Орлика – одного із предтеч Григорія Сковороди”; *М.Корпанюк* (Переяслав) – “Тема та образи чеснот у поезії Григорія Сковороди”.

Значно розширилася праця педагогічно-методичної секції. На ній виступили з доповідями *О.Крюкова* (Луганськ) “Виховний зміст художньо-естетичних цінностей у філософсько-педагогічній спадщині Григорія Сковороди”; *І.Кулик* (Чернігів) – “Педагогічна спадщина Григорія Сковороди в історико-педагогічній літературі кінця XIX – початку XX ст.”; *Л.Нестеренко* та *О.Стаєнна* (Луганськ) – “Вдячність як моральна категорія в творах Григорія Сковороди”; *С.* та *О.Нікітчини* (Переяслав) – “Проблема професійно-творчої самореалізації педагога засобами

духовно-морального виховання в творчості Григорія Сковороди”; *О.Олексієнко* (Луганськ) – “Порівняльний аналіз дидактичних поглядів Г.С.Сковороди і Х.Д.Алчевської щодо використання методу читання художніх творів”; *В.Постовий* (Київ) – “Сімейне виховання дітей у творчості Григорія Сковороди”; *О.Савицька* (Кам’янець-Подільський) – “Філософська спадщина Григорія Сковороди у контексті психологічної підготовки вчителя українознавства”; *В.Сайковська* (Черкаси) – “Джерела поняття “громадянське виховання” в історії педагогічної думки в Україні”; *Г.Токмань* (Переяслав) – “Діалог людини з природою в ліриці Григорія Сковороди та Володимира Свідзинського”; *Н.Черв’якова* (Луганськ) – “Гуманістичне спрямування педагогічних поглядів Г.С.Сковороди на особистість та діяльність учителя”; *Г.Шибанов* (Чорнухи) – “Інтелектуально-мистецьке оточення Григорія Сковороди на Слобожанщині у 1700-х роках”; *Н.Юрійчук* (Переяслав) – “Літературно-естетичні та філософські погляди Григорія Сковороди (методичні поради до уроку літератури в 9 класі)”; *О.Загарук* (Бурштин) – “Світ ловив мене та не впіймав”: семінарське заняття в 9 класі за творчістю Григорія Сковороди”; *М.Мимоход* (Івано-Франківськ) – “Мемуаристика як одне з основних джерел пізнання постаті і творчого доробку Григорія Сковороди в 9 класі”; *Н.Мазеїна* (Слов’янськ) – “Концепція національного буття українського народу на тлі розтерзаної Батьківщини (за творчістю Григорія Сковороди)”; *В.Манженко* (Сковородинівка) – “Григорій Сковорода та монастирі Слобожанщини”; *М.Сидоренко* (Переяслав) – “Григорій Сковорода – музикант, композитор, співак”.

Відбулася також поїздка на батьківщину Г.С.Сковороди – Чорнухи, де відзначалося 285-річчя від дня народження славетного земляка, й учасники читань активно включилися в це дійство, провели секційне та завершальне пленарне засідання.

Микола Малінка

“СЛОВО БЕЗ КОРДОНІВ” ЗВУЧИТЬ В УКРАЇНІ

У Києві в жовтні 2007 р. за ініціативи Національної спілки письменників України відбувся міжнародний письменницький форум “Слово без кордонів”, в якому взяли участь зарубіжні й українські літератори – письменники, літературні критики, науковці, перекладачі, керівники обласних письменницьких організацій.

Міжнародний форум відкрив голова НСПУ *В.Яворівський*, радник Президента України, директор Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України акад. *М.Жулинський* зачитав привітання Президента України Віктора Ющенка учасникам форуму.

У форумі взяли участь письменники з Азербайджану, Білорусі, Болгарії, Великої Британії, Вірменії, Грузії, Ізраїлю, Латвії, Польщі, Росії, Сербії, Словаччини, Словенії, Японії і України, які підписали угоду про утворення Міжнародної Асоціації письменницьких спілок “Слово без кордонів”, керівником якої обрано голову НСПУ *В.Яворівського*. На завершальному етапі – літературно-мистецькому вечорі в Київській філармонії – звучала поезія англійською, білоруською, болгарською, румунською, латиською, польською, російською, українською та японською мовами.

У святі “Слово без кордонів” у Києві також взяли участь друзі України – перекладачі української поезії за кордоном. Так, тісна співпраця пов’язує поета-перекладача Димитра Христова з Україною, нині експерта Міністерства культури Болгарії, який жив у Києві “у місті над Дніпром, ходив Андріївським узвозом, милувався невмирущою красою Андріївської церкви, поринувши у магію віків і неповторних звуків неземних”, змалювавши чарівний образ “Київської діви”, – Пречистої Марії, ім’я якої носять його дружина й донька. *Віра Річ* з Великої Британії вже півстоліття перекладає українську поезію, японець *Оно Мотохаро* у своїй країні заснував видавництво “Дніпро”, продовжує традиції українсько-японських культурних традицій. Видавець часопису “Поезія сьогодні” *Олександр Навроцький* з Варшави запропонував окреме видання часопису присвятити українській поезії.

У цьому плані заслуговують на увагу спільні художні видання, зокрема проект випуску чергового «Болгарського щорічника» (який видається в Київському славистичному університеті трьома мовами – болгарською, українською, російською), присвяченому українсько-болгарському творчому передзвону.

“Золоті мости” творчого єднання України і світу мають відродитись. Слово без кордонів має об’єднати письменників, перекладачів, учених, вирішуючи актуальні вічні проблеми духовності – країн, суспільства, особистості. Міжнародна письменницька асоціація “Слово без кордонів” у